

**KOMMUNEN
CASTELSARDOS GAMLA
STADSDEL
(PROVINSEN SASSARI)**

HÖJD ÖVER HAVET
114 m

FOLKMÄNGD
5 500 invånare
(600 innanför murarna)

SKYDDSELGON
San Antonio Abate, 17 januari

TURISTINFORMATION
Turistbyrå
Pro Loco (turistkontoret),
Piazza del popolo,
tel./fax +39 079 471506
Kommunens presskontor,
tel. +39 079 478409

VÄGBESKRIVNING
Med bil
Alghero via Sassari, eller Olbia
via Tempio Pausania, eller
kustvägen Olbia-S. Teresa di
Gallura-Castelsardo. Från Porto
Torres, kustvägen (31 km).
Med båt
Castelsardo har en turisthamn.
Med buss
Avgår från Sardinien's större
städer, från hamnar och
flygplatser, i anslutning till
ankomsten av flygplan och
båtar.

AVSTÅND I KM
Alghero 55, Porto Torres 31,
Sassari 26.

INTERNET
www.comunedicastelsardo.it
comcas@tiscali.it

En fästning vid havet

Platsens själ

Ortnamnet

Byn har bytt namn vid varje ny maktperiod. Byn grundades år 1102 av den liguriska adelsfamiljen Doria och kallades för "Castel Genovese". År 1448 erövrade spanjorerna byn och kallade den för "Castell' Aragonese". Spanjorerna gav den även titeln "città regia" (kunglig stad). Till sist döptes byn om till Castelsardo år 1769 av härskarna från huset Savojen.

Vapenskölden

Skölden föreställer ett slott med tre torn, på det högsta tornet fladdrar en kluven flagga, längst ner står det: Pax et Bonum Rem Publicam Conservant A.D. 1102 (Fred och välstånd skyddar staten, år 1102 e. Kr.).

Historia

1102: fästningen grundlades och gavs namnet "Castel Genovese" av den genovesiska adelsfamiljen Doria, under den långa kampen mellan Genuas och Pisas adelsfamiljer.

1357: blev Brancaleone Doria herre över staden och gifter sig med Eleonora d'Arborea, som senare blir berömd för lagsamlingen "Carta de Logu". Den siste länsherren från adelsfamiljen Doria är Nicolò, son till Brancaleone, som vi kan tacka för "Ordinamenti del porto" (hamn-förordningar), som man kan hitta spår än idag i de lokala traditionerna.

1448: föll fästningen i händerna på aragionerna, efter en belägring som varade i tio år. Fästningen byter namn till "Castell' Aragonese", som

en hyllning till de nya erövrarna och fick, tillsammans med sex andra städer på Sardinien, titeln kunglig stad.

1527: kondottären Renzo Ursino av Ceri och amiral Andrea Doria försökte återerövra fästningen, men invånarna lyckades driva tillbaka attackerna, kanske tack vare mistralens starka och plötsliga kastbyar, som gjorde den fientliga flottan obrukbar. Castell' Aragonese stod emot och på så sätt tvingade anfallarna till reträtt via Sassari, som plundrades. Från detta dramatiska slag finns exempelvis den kanonkula bevarad som fastnade i de höga murarna runt Santa Mariakyrkan.

1554: samtidigt med pesten återvände angräparna. Tack vare fästningen, som nu var återuppbyggd, kunde befolkningen än en gång slå tillbaka attackerna från de ottomanska fartygen år 1561. Anfallen från turkarna blev allt fler under de kommande åren och kulminerade i det våldsamma slaget år 1576. Efter reparationerna 1625 fick fästningen den struktur som finns än i dag.

1708: aragionernas herravälde följdes av det österrikiska.

1717: invånarna i Castelsardo gav vika för kardinal Alberinis trupper och hamnade återigen under spanskt herravälde.

1720: perioden inleddes med huset Savojen och den ekonomiska återhämtningen, det byggdes skolor, ett postkontor och vägen som binder samman byn med staden Sassari, som är provinsens huvudort.

Italiens vackraste byar

Stranden Lu Bagnu

1769: Carlo Emanuele III godkände förslaget från kommunens råd och staden döptes därmed om till Castelsardo.

🏰 Särprägel

När du passerat ringmuren finner du dig nedsänkt i en tidlös atmosfär. Tystnaden bryts endast av mäsarnas skrik och mistralens sus som letar sig fram i gränderna. Mäsarna kretsar på låg höjd och visar vägen till havet och genom de antika gränderna, som från "Castello dei Doria" (Dorias slott) leder till katedralen och vindbryggan. Plötsligt kan man se glimtar av havets reflexer, dess färger och klarhet. Havet som skiftar färg under en timmes korta tid.

Vid klart väder kan man se ända till öarna Korsika och Asinara. I byn kan man se kvinnor sitta utanför sina husdörrar och fläta korgar med en skicklighet nedärvd genom seklerna och prata på sin musikaliska dialekt, som bär spår av språkliga influenser från herraväldena under genovesarna, aragonerna och korsikanerna. Den kulturella blandningen har till slut skapat en harmonisk sammansmältning som utgör den här byns verkliga särart, dess själ. Inte bara i språket utan även gastronomiskt, i de folkliga traditionerna och det traditionella

Castelsardos museum

konsthanterverket kan man finna frukterna av dessa kulturella möten mellan Medelhavets olika delar.

🏰 Människors minnen

Don Giovanni Vivas, vicekung av Sardinien, prisade i ett brev 1625 adresserat till Aragoniens kung, Castell'Aragoneses ointaglighet: "skulle vi förlora hela riket Sardinien, räcker det med att vi håller fast vid denna enda fästning för att sedan kunna återerövra resten av ön". Nyligen gav journalisten Enzo Biagi ett smickrande omdöme, då han beskrev Castelsardo som "en idealisk plats att leva på".

🏰 Kända personer

Eleonora av Arborea, som gifte sig år 1376 med Brancaleone Doria, herre över "Castel Genovese", gav sarderna möjlighet att uppleva en sällsynt period av självständighet och självbestämmanderätt. Hon skrev även den innovativa och framsynta regionala lagsamlingen "Carta de Logu", som gällde i över tre seklar. Hon blev domare med ansvar för provinsen Arborea efter sin far Marianus IV:s och sin bror Hugo III:s död. Marianus IV ansågs också ha varit en patriot, eftersom han som den förste

att försöka befria ön från det utländska förtrycket. Eleonora levde i Castelsardo i sju år, fram till 1383, då hon skickade iväg sin make till Barcelona för att fredsförhandla med kung Pietro IV. Men han blev tillfångatagen, eftersom Eleonora inte kunde motstå att attackera aragonerna när Brancaleone Doria fortfarande befann sig i Spanien. För att försöka befria Brancaleone samlades invånarna i Castelsardo år 1388 under arkaderna i den kommunala loggjan (ännu idag säte för rådhuset) för att fredsförhandla med spanjorerna. Under tiden flyttades Brancaleone till Cagliari och låstes in i San Pancrazio-tornet, där han fick stanna i sex år, utan att Eleonora lyckades få honom fri. Eleonora dog år 1404, förmodligen i pesten. Brancaleone fortsatte att kämpa mot spanjorerna tillsammans med sonen Marianus V.

🏰 Kuriosa

"Maestro di Castelsardo" är ingen lärare trots att han har tillägnats flera grundskolor. Han var istället en katalansk-aragonsk konstnär, som förblivit anonym, och som levde kring sekelskiftet 1500. Hans verk är ett av de mest framstående uttrycken för öns sengotiska målarkonst (men även för det spanska måleriet). Han är känd som "Maestro di Castelsardo", eftersom med utgångspunkt från studierna av hans verk som bevarats i den lilla staden, som har tillägnat honom ett museum, lyckades forskarna i början av 1900-talet klassificera målarens

Castelsardo

En fästning vid havet

Roccia dell'Elefante

hela konstproduktion, som var spridd över museum och kyrkor även utanför Italien.

Den katalanske mästarens målning och den gotiska riten "Lunissanti"

Placerad uppe på en udde som sträcker sig ut i havet är Castelsardo med stadsdelen Cittadella, även kallad Casteddu – det vill säga en labyrint av sneda smågator i den gamla byn – en uppenbarelse med stark dragningskraft. Oavsett från vilket håll man tittar på staden – bortsett från utsikten över den moderna stadsdelen Pianedda och bosättingarna närmast kusten – så erbjuder Castelsardos udde vykortsmotiv, i synnerhet från slottet, som i dag inhyser "Museo dell'Intreccio Mediterraneo" (museum för flättningskonsten runt Medelhavet) och är värd åt kongresser och kulturevenemang. Castelsardo har, med sina många trappsteg, labyrinter av små gator, bostadshus som fått växa i lodräta linjer, utbyggnader i sten och små torg, inte förändrats särskilt mycket sedan staden anlades år 1102, alltså för mer än 900 år sedan. Till de mest

San Antonio Abatekatedralen

intressanta byggnaderna hör San Antonio Abatekatedralen, som fått sitt namn av stadens skyddshelgon. Kyrkbyggnaden är synlig från havet även på flera mils avstånd, tack vare sitt klocktorn i färgad majolika. Kyrkan, som byggdes 1503, har bevarat en av Sardinien's vackraste målningar, skapad av "Maestro di Castelsardo". Målningen, daterad före 1492, består av fyra delar målad puts som kombinerar temperamålning och oljemålning på trä med en guldfond och visar prov på konstnärens skicklighet då det gäller att behärska

Santa Mariakyrkan

det flamländska bildspråket, som ger en enorm vikt åt ljuset. Dessutom har konstnären lyckats överföra renässansens centralperspektiv till tavlans gotiska struktur. I kyrkans interiör kan man även beundra värdefulla prydnader, som altaret från 1700-talet i snidat trä. Inte långt därifrån, omringad av höga murar som fungerar som kuliss åt det lilla torget framför, hittar vi Santa Mariakyrkan, säte för brödraskapet "Confraternita di Santa Croce", som även är startpunkten för de antika heliga föreställningarna under påskveckan. I kyrkan finns betydande konstskatter, till exempel "La Piedda", en mångfärgad träskulptur som föreställer Jungfru Maria och träkrucifixet "Cristo Nero" den svarte Kristus. Det är det äldsta bevarade krucifixet på Sardinien, skapat av benediktiner munkarna under 1300-talet. Det bärs vid processionen under festen "Lunissanti". Bosättingarna i området Castelsardo går dock tillbaka

Nuraghe

till långt före medeltiden. De antas till och med vara från yngre stenåldern, vilket bevisas av de många "nuraghi" (befästningstorn) som finns i området och av Domus de Janas (förhistoriska häxhus). Ett av tornen står på "Roccia dell'Elefante" (elefantklippan), som fått sitt namn från sitt namn efter sin elefantlika form skapad av tidens erosion. Tornet är från bronsåldern och ligger på vägen mot Sedini. Mitt emot ligger tornet Paddaggiu, som förmodligen härrör från den sista delen av den förhistoriska tiden och är fortfarande väl bevarat. En annan fornlämning från denna tidsålder är tornfästningen Ispighia, belägen nära orten med samma namn i en strategisk position ovanför dalgången vid Frigianufioden. På västra sidan sträcker Castelsardos udde ut sig i havet mot ön Asinara, och skyddar infarten till hamnen i Frigiano, till sjöfaranas lycka. På östra sidan bryts udden sakta ned i havet. Det är här som de antika romarna skapade en av sina förtöjningsplatser, Cala Austina, som än i dag är en mycket vacker bukt.

SARDINIEN

Castelsardo

Nöjen och smaker

LOKALA PRODUKTER

På trapporna i den gamla stadsdelens gränder sitter byns kvinnor och flåtar korgar av dvärgpalm, enligt en tradition som förts vidare från mor till dotter och som sägs härstamma från benediktinermunkarnas epok, det vill säga från 1300-talet. De äldre fiskarna däremot flåtar istället ryssjor av vass, ett slags konformade korgar som används vid hummerfiske.

LOKALA RÄTTER

Spaghetti med sjöborre eller hummer och i allmänhet de flesta fiskrätter. Den bästa tiden för att avnjuta sjöborre är vintertid, från januari till mars, medan för hummer är det bättre att vänta till sommaren, eftersom man under den kallaste perioden måste respektera den biologiska återhämtningen.

UTFLYKTSMÅL

Det finns två nationalparker utanför Castelsardo, dels ön Asinara och dels nationalparken som omfattar hela Magdalena-arkipelagen. Hela området runt Castelsardo kan skryta med att vara en vidsträckt arkeologisk-botanisk park, där man kan

besöka megalitiska och förhistoriska platser, domus de janas (förhistoriska häxhus) och i synnerhet "Roccia dell'Elefante", ett av de mest berömda naturmonumenten på Sardinien. Castelsardo befinner sig på en utmärkt position i förhållande till Costa Smeralda (smaragdkusten), antingen från Alghero eller Bosa, även de kungliga städer med stor charm. Några få kilometer från Castelsardo, närmare bestämt i Casteldoria i kommunen Santa Maria Coghinas finns svavelosande varmvattenkällor. Att bada i dem rekommenderas särskilt för dem som lider av andningsbesvär och ledvärk. Tio kilometer därifrån finns ruinerna av Terguklostret, Sardinien motsvanighet till Montecassino. Terguklostret var den finaste juvelen i den romersk-pisantsiska

kulturen, som någonsin smyckat ön.

EVENEMANG

Ceremonier under påskveckan. Påsken är naturligtvis den mest spännande händelsen i Castelsardo. Särskilt måndagen före påsk då man firar "Lunissanti". Det är en religiös ceremoni som återger Kristi lidande och död och som har uppreplats på närmast identiskt vis varje år sedan över ett halvt årtusende tillbaka. En procession går längs med de små gatorna i den gamla stadsdelen och bär med sig det värdefulla träkrucefixet "Cristo Nero" (den svarte Kristus). Atmosfären, som är fylld av de arkaiska ljuden från tre förgregorianska köror upplysta av facklornas darrande sken, förflyttar varje år byn tillbaka till medeltiden.

Nyårsnatten firas med fyrverkerier och konsert.

MUSEER OCH KONSTGALLERIOR

Museet för flättningskonsten runt Medelhavet ligger inne i Doriafamiljens slott och tillägnas Castelsardos kvinnor som utövade

Processionen i Lunissanti

detta särskilda hantverk, att flåta korgar. Flättningskonsten lockar cirka 80 000 besökare varje år till byn, en betydande siffra som placerar detta museum på andra plats bland Sardinien museer i fråga om besöksantal. Endast "Compendio garibaldino" på ön Caprera har fler besökare.

Museet om Maestro di Castelsardo är beläget i katedralens krypta och innehåller förutom målningar av "Maestro di Castelsardo", silverföremål, offergåvor och antika liturgiska föremål.

SPORT- OCH FRITIDSAKTIVITETER

Vattensporter, ridning och sportfiske.

Inköp

KONSTHANTVERKARE

Längs med gatorna i den gamla stadsdelen kan man träffa på kvinnor som sitter och flåtar korgar av dvärgpalm eller fiskare som flåtar ryssjor av vass. Korgflätning dominerar Castelsardos konsthantverk, ett uppskattat, originellt och utsökt arbete.

Restauranger

RESTAURANGER

Bounty
Via La Marmora 12,
tel. +39 079 479043

Da Ugo
Corso Italia 7/c,
tel. +39 079 474124

Il Cavalluccio
Punta Tramontana,
tel. +39 079 474510

Il Cormorano
Via Colombo,
tel. +39 079 470628

La Guardiola
Piazza Bastione 4,
tel. +39 079 470428/755

Sax
Via Sedini 46,
tel. +39 079 471467

Sa Ferula
Corso Italia 1,
tel. +39 079 474529

Su Nuraghe
Via Sedini,
tel. +39 079 470273

Aquarius Club
Via Sardegna 28,
tel. +39 079 474184

Da Gianni
Corso Italia 31,
tel. +39 079 474388

Da Romano
Via Roma,
tel. +39 079 470103

Giovanni e Rosaria
Corso Italia 71,
tel. +39 079 474146

Havana
Via Sedini 2,
tel. +39 079 471542

La Marina
Via Roma 108,
tel. +39 079 470137

La Sirenetta
Sunaiola,
tel. +39 079 474088

La Vela Blu
Via Venezia,
tel. +39 079 474570

La Vignaccia
Via Magellano 11,
tel. +39 079 470523

Lo Scoglio
Strandpromenaden
i Zirulia,
tel. +39 079 470694

Mistral
Via Sedini 18,
tel. +39 079 471050

Rocca Ja
Via Sedini,
tel. +39 079 470164

Sa Panada
Via Marina 7,
tel. +39 079 470150

Aragona
Via Manganella,
tel. +39 079 470316

Café de Paris
Via Brigata Sassari,
tel. +39 079 470618

Da Maria Giuseppe
Via Nazionale 20,
tel. +39 079 470661

Da Pinna Edoardo
Via Nazionale 35,
tel. +39 079 470415

La Pecora Nera
Stadsdel Eni Strada,
C.Sardo/S.Teresa,
tel. +39 079 470666

Lu Scubili
Via Garibaldi 21,
mobil. 329 5603443

Piccolo Borgo
Via Seminano,
tel. +39 079 470516

Vivanda
Via Colombo 6,
tel. +39 079 470311

Pina Satta
mobil. 329 4053590.

Inkvartering

HOTELL

Nadir
Via Colle di Frigiano 1,
tel. +39 079 470297

Riviera
Strandpromenaden
Anglona 1,
tel. +39 079 470143

Janus
Via Roma,
tel. +39 079 470143.

Residence Ampurias
Via Genova 4,
tel. +39 079 474008

Baga Baga
Terra Bianca,
tel. +39 079 470075

Hotel Baja Ostina
Cala Austina,
tel. +39 079 470127

Hotel Castello
Strandpromenaden
Anglona 15,
tel. +39 079 470062

Costa Doria
Corso Italia 73,
tel. +39 079 474043

Residence La Baia
Strandpromenaden
i Zirulia,
tel. +39 079 479017,
+39 079 470694

Residence La Rosa dei Venti
Corso Italia 47,
tel./fax +39 079 474255.

Club Pedraladda
Strandpromenaden
i Zirulia 50,
tel. +39 079 470383/4

Villaggio Rosciada Club
Li Paddimi,
tel. +39 079 474054

Pensione La Marina
Via Roma 108,
tel. +39 079 470137

Pensione Pinna
Strandpromenaden
Anglona 7,
tel. +39 079 470168